

Bitva na Bílé hoře – 8.11.1620

Dne 8. listopadu si připomínáme čtyřsté výročí bitvy na Bílé hoře. Samotný boj trval asi dvě hodiny, během kterých padlo na 2 000 mužů. Přesto se stala významným milníkem v českých dějinách a zásadně ovlivnila život lidí v Českých zemích v následujících staletích.

O co vlastně šlo?

Země Koruny české před Bílou horou

Doba předbělohorská je období charakterizované vládou Rudolfa II. Habsburského (18.7.1552 – 20.1.1612). Rudolf II. se roku 1583 rozhodl přesídlit do Prahy. Jedním z důvodů byly také spory se členy rodiny, zejména nedobrý vztah s bratrem Matyášem. Ale ani Praha nechránila Rudolfa před problémy. V zemi panovalo napětí mezi ctižádostivými šlechtici, kteří byli navíc různého náboženského vyznání.

Rudolf ztrácel také podporu moravských stavů a vojevůdců, kterým nevyplácel žold. Moravští stavové se nakonec připojili k Matyášovi také. Ten roku 1608 sestavil vojsko, se kterým táhl na Prahu. Čeští stavové oproti tomu sice souhlasili s tím, že Rudolf není dobrým vladařem, zároveň však byli toho názoru, že dobrým nástupcem není ani Matyáš. Připojením se k rakousko-uhersko-moravské opozici by navíc ztratili své privilegované postavení, kterého se jim dostávalo v rámci Koruny české.

Konflikt s Matyášem, ve kterém málem Rudolf přišel o českou korunu, nakonec ustál díky podpoře českých stavů. Rudolf nakonec s Matyášem uzavřel Libeňský mír, kterým se vláda v monarchii rozdělila. Matyáš získal Moravu, Rakousko a Uhry, zatímco Rudolfovi zůstaly Čechy, Slezsko a Horní a Dolní Lužice. Z nastalé situace se snažily vytěžit také české stavy, které požadovaly zrušení Svatojakubského mandátu a uzákonění České konfese, proti čemuž se však postavila zejména katolická šlechta a katoličtí církevní hodnostáři. Pod nátlakem českých stavů, výměnou za jejich podporu Rudolfovi, kterou mu poskytli v konfliktu s jeho bratrem Matyášem, vydal a podepsal 9. července 1609 Majestát na náboženskou svobodu (obvykle známý jako Rudolfův Majestát). Tato listina potvrzovala svobodu náboženství v Českém království. Zároveň potvrzovala Českou konfesi, kterou jeho otec Maxmilián II. slíbil pouze ústně, a to v roce 1576, kterým povolil svobodu vyznání. Podle Majestátu nikdo nesměl být nucen ke katolickému ani jinému vyznání. Platil pro královská města, šlechtu i poddané. Listina byla zanesena do zemských desek jako platný zákon.

Později Rudolf svého podpisu Libeňského míru litoval a pokusil se toto své rozhodnutí zvrátit. Vpád vojsk jeho bratrance, pasovského biskupa Leopolda, do Prahy v roce 1611 urychlil Rudolfův pád. Rudolf byl nucen abdikovat a přenechat český trůn svému bratrovi Matyášovi, který byl 23. května 1611 korunován českým králem.

Platnost Majestátu zrušil císař Ferdinand II. po porážce českého stavovského povstání v roce 1620, a to tak, že jej rozstříhl a spálil jeho pečeť. V roce 1627 uzákonil v Čechách katolické náboženství jako jediné povolené.

Doba pobělohorská

Bitva na Bílé hoře, svedená v neděli 8. listopadu 1620, byla rozhodující bitvou třicetileté války, která zpečetila osud českého stavovského povstání a na dalších 300 let rozhodujícím způsobem ovlivnila osud českého státu. V bitvě se střetly česká stavovská armáda a dvě armády katolické, armáda Katolické ligy a armáda císaře Svaté říše římské. Katolické armády po jedné až dvou hodinách zdolaly méně početnou, ale lépe postavenou stavovskou armádu. Po tomto vítězství se zhroutilo české stavovské povstání a došlo k obnovení habsburské moci.

V době po bitvě na Bílé hoře bylo v Čechách a na Moravě vyhlášeno obnovené zřízení zemské a povoleno pouze katolické náboženství.

Bezprostředně po porážce v bitvě na Bílé hoře roku 1620 začala vlna náboženské emigrace, kdy odešly desítky šlechtických a měšťanských rodin ze strachu před potrestáním za účast ve stavovském povstání. Po vydání protireformačních patentů ve druhé polovině 20. let 17. století následovala daleko početnější a významnější emigrace. Také tehdy to byli především příslušníci šlechty a měšťanstva, neboť jen jim povolovala vláda legální odchod, tajně ale odcházely i rodiny poddaných evangelíků, které daly přednost nejistému živobytí v cizině před změnou náboženství.

Během tohoto období odešlo do exilu cca 150 000 - 200 000 českých protestantů, včetně osobností světového významu jako byl Jan Amos Komenský.

Evangeličtí vystěhovalci odcházeli hlavně do Saska, Braniborska a dalších německých evangelických států, ale i do katolického Polska. Někteří zůstali ve Slezsku nebo v Uhrách, kde Habsburkové byli nuceni protestantismus tolerovat.